

B ö l ü m

6

Pediyatrik Muayenede Standart Ölçümler

Elif ÇELİK¹

Çocukluk döneminde büyüme, sürekli izlem gerektiren dinamik bir süreçtir ve bu nedenle izlemede tek bir ölçüm yerine belirli aralıklarla tekrarlanan ölçümler gereklidir.

“Büyümenin izlenmesi” bir çocuğun vücut ağırlığı, boy ve baş çevresinin doğumdan itibaren belirli aralıklarla ölçülerek standart büyüme eğrileri üzerinde işaretlenmesi ve bu eğrilerin değerlendirilmesi olarak tanımlanır.

Büyüme eğrisine persentil eğrisi adı da verilir. Büyüme eğrileri için öncelikle persentil değerleri saptanmalıdır. Persentil, çocuğun ağırlık, boy ve baş çevresi açısından yaşlıları ile karşılaştırıldığında yüzdelik sıralamadaki yerini belirten değerdir. Büyüme eğrileri 3, 10, 25, 50, 75, 90 ve 97. persentiller olmak üzere yedi persentil eğrisinden oluşur ve bu eğriler persentil cetvelinde yer alır. Ağırlık, boy ve baş çevresi açısından ölçülen değer 3-97. persentil eğrileri aralığında olması normal dağılım olarak kabul edilir. 3. persentilin altındaki değerler yetersiz büyümeyi, 97. persentilin üzerindeki ise aşırı büyümeyi işaret eder.

Büyüme eğrileri, aynı yaş ve cinsiyetteki çok sayıda sağlıklı çocuktan elde edilen ve tek bir ölçüme dayalı olarak oluşturulan kesitsel ya da doğumdan adolesan dönemin sonuna kadar belirli aralıklar ile izlenen daha az sayıdaki sağlıklı çocuktan elde edilen ölçümlere dayalı olarak uzunlamasına (longitudinal) olmak üzere iki yöntemle hazırlanabilir.

¹ Doç. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD, e-posta: gencelif80@yahoo.com

Deri kıvrım kalınlığı olarak ölçülen değer, standardın %90'ın altında ise malnütrisyonu, %110'un üzerinde olması halinde ise fazla kiloyu, %120'nin üzerinde ise obezite olarak kabul edilir. Ancak bu ölçümü yapmak deneyim gerektirir.

H. Karın Çevresi

Rutin olarak yapılan bir ölçüm değildir, asit varlığı gibi bazı durumlarda, göbek hizasından geçen esnemeyen bir mezura ile ölçülür.

Büyümenin Çevrimiçi (Online) Hesaplanarak Değerlendirilmesi

Ülkemizde büyüme eğrilerine benzer şekilde, Neyzi ve arkadaşları tarafından Türk popülasyonu için oluşturulan bir referans kullanılarak persentil, vücut kitle indeksi (VKİ) ve standart sapma skorları (SDS) online ilgili web/ağ sayfası kullanılarak da hesaplanabilir (child metrics/ CEDD Çözüm).

Çocukluk döneminde büyüme, sürekli izlem gerektiren dinamik bir süreçtir. Büyüme bir çocuğun vücut ağırlığı, boy ve baş çevresinin doğumdan itibaren belirli aralıklarla ölçülerek standart büyüme eğrileri (persentil) üzerine işaretlenip bu eğrilerin değerlendirilmesi ile izlenir.

Tek bir ölçüm yapmak yerine her periyodik çocuk izleminde ölçümlerin tekrarlanması ve büyüme eğrileri üzerine persentillerin düzenli olarak işaretlenmesi normalden sapmaların erken farkedilmesi açısından çok daha önemli ve yol göstericidir.

KAYNAKLAR

1. Yalçın, S S. (2017). Büyümenin izlenmesi ve Değerlendirilmesi. Murat Yurdakök (Ed.). Yurdakök Pediatri içinde (s.115-126). Ankara: Güneş Tıp Kitabevleri.
2. Olcay N, Ertuğrul T (Ed) (2010). Pediatri Cilt 1 (4. Baskı). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.
3. Türk Neonatoloji Derneği Yüksek Riskli Bebek İzlem Rehberi(2018)(https://www.neonatology.org.tr/wpcontent/uploads/2020/04/Y%C3%BCksek-Riskli-Bebek-%C4%B0zlem-Rehberi_V3.pdf adresinden ulaşılmıştır)
4. Neyzi O, Bundak R, Gokcay G, et al. Reference values for weight, height, head circumference, and body mass index in Turkish children. J Clin Res Pediatr Endocrinol. 2015;7:280-93. Doi: 10.4274/jcrpe.2183
5. Demir K, Ozen S, Konakci E, et al. A comprehensive online calculator for pediatric endocrinologists: CEDD Cozum/TPEDS metrics. J Clin Res Pediatr Endocrinol. 2017;9:182-4. Doi: 10.4274/jcrpe.4526
6. Mascarenhas MR, Zemel B, Stallings VA. Nutritional assessment in pediatrics. Nutrition. 1998;14:105. Doi: [https://doi.org/10.1016/S0899-9007\(97\)00226-8](https://doi.org/10.1016/S0899-9007(97)00226-8).
7. <https://www.ceddcozum.com>
8. Topçu, S, Başkan, S. (2017). Büyümenin İzlenmesi. Gökçay, G, Beyazova, U (Editörler), İlk beş yaşta çocuk sağlığı izlemi (39-48). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.